

Lietuvos Respublikos Seimui

2019-10-25

Nr. 20191025-01

Lietuvos Respublikos Seimo
Žmogaus teisių komitetui

DĖL LYGIŲ GALIMYBIŲ ĮSTATYMO NR. IX-1826 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIIIP-3512

Nacionalinė šeimų ir tėvų asociacija teikia toliau nurodytus pasiūlymus dėl Lygių galimybių įstatymo Nr. IX-1826 pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-3512 (toliau – Projektas).

1. Siūlome keisti Projekto 3 straipsnį, papildant jį pirmu ir antru punktais, ir atitinkamai kitas dalis pernumeruojant:

3 straipsnis. Įstatymo nuostatų netaikymo atvejai

Šio įstatymo nuostatos netaikomos:

„1) šeimos ir privataus gyvenimo srityse;

2) švietimo ir ugdymo srityse, jeigu šio įstatymo nuostatų taikymas nesuderinamas su valstybinių ar privačių ikimokyklinio ugdymo įstaigų, bendrojo ugdymo mokyklų ar kitų švietimo įstaigų, kurių steigimo ar juos atitinkančiuose dokumentuose nustatyta, kad jų etosas remiasi religija ar tikėjimu, bendruomenių siekiu ugdyti vaikus religinės bendruomenės ar bendrijos vertybes palaikančioje aplinkoje.”

Argumentacija:

Dėl pirmojo pasiūlyto punkto norime pabrėžti, jog pagal dabar galiojančią Lygių galimybių įstatymo redakciją Lygių galimybių įstatymas netaikomas šeimos ir privataus gyvenimo srityse (LGĮ 3 str., 1 d., 1 p.) Projekte šią nuostatą siūloma išbraukti. Tačiau siūlome ją gražinti, remiantis LR Konstitucijos 22 str., numatančiu, kad žmogaus privatus gyvenimas yra neliečiamas. Numatant šeimos santykius kontroliuoti tokiomis pat priemonėmis, kaip ir darbo santykius, iš esmės ištrinama riba tarp viešojo ir privataus gyvenimo ir tokiu būdu atsiranda pagrindas nepagrįstam valstybės įsikišimui į privatų šeimos gyvenimą. Tai, kas viešojoje erdvėje reguliuojama privalomais įstatymiais nurodymais, tai yra, klausimai, susiję su lygių galimybių užtikrinimu, privačiame gyvenime yra sprendžiami savireguliacijos mechanizmų pagalba, o sprendimai yra priiminėjami konsensuso pagrindu. Vienintelis atvejis, kada valstybė gali kištis į šeimos gyvenimą – kai reikia apsaugoti asmenis nuo nusikalstamų veiksmų. Šių klausimų sprendimas yra numatytas jau esamuose, galiojančiuose teisės aktuose. Sutuoktinių lygybę

šeimoje garantuoja LR Konstitucijos 38 str. numatantis, kad sutuoktinių teisės yra lygios. Tą patį teigia ir LR Civilinio kodekso nuostatos. Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo 2 str. numato, kad smurtas artimoje aplinkoje yra žmogaus teisių ir laisvių pažeidimas.

Taip pat pabrėžtina, kad Lygių galimybių kontrolierius, panaikinus šią išlygą, galėtų vertinti, ar nediskriminuojama šeimoje. Tai gali privesti prie kurioziškų situacijų, kai būtų galima nagrinėti skundus dėl to, kad šeimoje sutariama, jog vyrui – ar moteriai – pirma įdedamas maistas ar kiti klausimai, kurie tikrai neturėtų būti viešo reguliavimo dalykas. Lygių galimybių kontrolieriaus įstaiga gali tapti manipuliacijų objektu sprendžiant problemas, kurios tikrai turėtų būti sprendžiamos šeimoje. Tai gali vesti ir iki to, kad privatūs pokalbiai ir tėvų pasisakymai apie tradicines vertybes vaikams galėtų būti traktuojami kaip diskriminacija, kas pažeistų Konstitucijoje numatomą ir garantuojamą tėvų teisę rūpintis vaikų ir globotinių religiniu ir doroviniu auklėjimu pagal savo įsitikinimus.

Todėl manome, kad įstatymo taikymas privatiems šeimos santykiams pažeistų asmens teisę į privatų ir šeimos gyvenimą ir todėl turėtų būti įtvirtinta mūsų siūloma pataisa.

Antrojoje pastraipoje siūlomas įstatymo netaikymo pagrindas būtinas tam, kad užtikrinti apsaugą nuo nepagrįsto lygių galimybių institucijų pareigūnų kišimosi katalikiškas mokyklas, apsaugoti jų ugdomąją veiklą. Naujojoje redakcijoje panaikintą pagrindą siūloma gražinti, nes pagal projekto nuostatas į Lygių galimybių kontrolės sritį papultų visų religinių bendruomenių mokyklų ugdymo turinys, tiek įsteigtų valstybės kartu su religinėmis bendruomenėmis, tiek įsteigtų pačių religinių bendruomenių iniciatyva.

Šioje vietoje reikėtų pabrėžti, kad Lietuvos Respublikos ir Šventojo Sosto sutartis dėl bendradarbiavimo švietimo ir kultūros srityje numato, kad katalikiškose mokyklose ugdoma pagal katalikišką doktriną, o bendrojo lavinimo dalykų – pagal Lietuvos Respublikos kompetentingos institucijos patvirtintą programą. Krikščioniškosios antropologijos (Šventuoju Raštu ir krikščioniškojo mąstymo tradicija grindžiamo mokslo) teiginiai apie vyrą ir moterį nurodo, jog yra tik dvi lytys, vyriškoji ir moteriškoji, vyras ir moteris yra skirtingi, lygiaverčiai, bet ne vienodi. Vyras ir moteris vienas kitą papildo ir lyčių prigimtinio papildomumo neįmanoma niekuo pakeisti. Eliminavus išimčių religinėms mokykloms, atsiras galimybė drausti teiginius apie vyro ir moters skirtingumą, lygiavertiškumą ir papildomumą. Šiuo teisiniu reguliavimu bus sudaryta galimybė įpiršti sekuliariąją žmogaus sampratą vietoj krikščioniškosios antropologinės.

2. Siūlome papildyti Projekto 3 straipsnio 1 dalį 4 punktu ir išdėstyti taip, atitinkamai pernumeruojant kitus dalies punktus:

3 straipsnis. Įstatymo nuostatų netaikymo atvejai

Šio įstatymo nuostatos netaikomos:

“4) religinėms bendruomenėms ir bendrijoms, jų arba jų narių įsteigtoms organizacijoms, kurių steigimo ar juos atitinkančiuose dokumentuose nustatyta, kad jų etosas remiasi religija ar tikėjimu, teikiant gaminius, prekes ir paslaugas religiniais arba tikėjimo tikslais;“

Argumentacija:

Projektu panaikinama įstatymo netaikymo išimtis religinėms bendruomenėms ir bendrijoms, jų arba jų narių įsteigtoms organizacijoms teikiant gaminius, prekes, ir paslaugas religiniais arba tikėjimo tikslais, kaip argumentą pateikiant tai, kad „toku būdu bus užtikrinta ir apsauga nuo priekabiavimo bei seksualinio priekabiavimo religinėse bendruomenėse.“

Šie argumentai, pateikiami naikinant tokią išimtį, laikytini nepagrįstais. Šios išimties tikslas – užtikrinti, kad religinėms bendruomenėms ir bendrijoms priklausantys asmenys, veikdami laikydamiesi įstatymų, nebūtų verčiami atlikti veiksmų, kurie prieštarautų jų sąžinei. Panaikinus šią išimtį, religinės bendruomenės ir bendrijos, jų ar jų narių įsteigtos organizacijos, teikdamos gaminius, prekes ar paslaugas religiniais tikslais gali būti ribojamos veikti pagal savo vertybes. Paprastai religinių bendruomenių ir bendrijų nariai, teikdami paslaugas, ar siūlydami prekes, tam tikrų dalykų nedaro dėl savo vertybinių nuostatų, pvz. krikščioniškos organizacijos, konsultuojančios krizėje esančias šeimas, nesiūlys joms skyrybų galimybes bet kokiame atveju, arba besikonsultuojančioms su jomis poroms dėl šeimos planavimo nesiūlys kontracetinių priemonių. Tokią išimtį panaikinus, galimybė remtis savo sąžine ir religiniais įsitikinimais parduodant prekes ar teikiant paslaugas būtų apsunkinta ir tai prilygtų sąžinės ir religijos laisvės ribojimui.

3. Asociacijai nerimą kelia taip pat išplėsta diskriminacijos sąvoka, įtvirtinta 2 str. 1 dalyje. Manome, kad siūloma nuostata, jog diskriminacija yra „pirmenybės ir pranašumo teikimas“, yra neaiški ir gali būti aiškinama labai plečiamai, todėl siūlome palikti dabar galiojančią diskriminacijos sampratą.

Nacionalinės šeimų ir tėvų asociacijos
pirmininkė

prof. dr. Violeta Vasiliauskienė

Originalas nebus siunčiamas.